

RĪGAS PILSĒTAS TIESAS DARBĪBAS ATTĪSTĪBAS KONCEPCIJA

Atbilstoši Latvijas Republikas Satversmē un likumā “Par tiesu varu” noteiktajam Latvijas Republikā līdzās likumdošanas un izpildu varai pastāv neatkarīgā tiesu vara. Tiesu Latvijā spriež rajona (pilsētas) tiesas, apgabaltiesas un Augstākā tiesa.

No 2022.gada 1. augusta Rīgas valstspilsētas administratīvajā teritorijā no trīs rajona (pilsētas) tiesām darbu turpinās viena – Rīgas pilsētas tiesa ar 122 tiesnešiem.

Viens no galvenajiem Rīgas pilsētas tiesu reorganizācijas mērķiem bija tiesnešu noslodzes izlīdzināšana starp Rīgas tiesās strādājošajiem tiesnešiem.

Mans mērķis ir izveidot modernu un uz attīstību vērstu tiesu, kurā tiks nodrošināta vienveidīga juridiskā prakse, efektīva, ātra un kvalitatīva lietu izskatīšana, tiesnešu objektivitāte un neatkarība, kvalitatīva lietas dalībnieku un tiesas apmeklētāju apkalpošana, veicinot sabiedrības uzticēšanos tiesām. Vēlos nodrošināt vienlīdz labus un atbilstošus darba apstākļus visiem tiesu darbiniekiem un tiesnešiem.

Savā darbā centīšos strādāt saskaņā ar Eiropas Padomes Eiropas tiesnešu konsultatīvās padomes 2016. gada novembra plenārsēdē pieņemto viedokli Nr. 19 „Par tiesas priekšsēdētāja lomu”, kura secinājumu un rekomendāciju 1. punktā norādīts, ka tiesas priekšsēdētāja loma iezīmēta trīs jomās, proti, tiesas un tiesnešu pārstāvēšanā, tiesas efektīvas funkcionēšanas nodrošināšanā, nodrošinot pakalpojumu sabiedrībai, kā arī jurisdikcijas funkciju pildīšanā. Pildot savus pienākumus, tiesas priekšsēdētājs aizsargā tiesas un tiesnešu neatkarību un objektivitāti, un viņam jārīkojas kā šo vērtību un principu sargam (sk. *Latvijas Republikas Augstākās tiesas biļetena Nr. 14/2017, 27.lpp.*).

STRATĒGISKĀ VADĪBA

Mērķis – nodrošināt iesaistīto personu (lietas dalībnieku) tiesības uz taisnīgu tiesu saprātīgā termiņā.

1. Efektīva lietu izskatīšanas pārvaldība.

Rīgas pilsētas tiesā ir apstiprinātas 122 tiesnešu amata vietas. Šobrīd Rīgas tiesās ir vakanta viena tiesneša amata vieta, trīs tiesneši uz laiku pilda pienākumus apgabaltiesā, divi tiesneši atrodas ilgstošā prombūtnē, viens tiesnesis novembrī sasniegs maksimālo amata pienākumu pildīšanas termiņu, viens tiesnesis tiks atbrīvots no amata veselības stāvokļa dēļ un iespējams 11 tiesneši tiks pārcelti darbā Rīgas

apgabaltiesā. Tā rezultātā samazinoties tiesnešu skaitam Rīgas pilsētas tiesā, līdz brīdim, kad darbu sāks jaunie tiesneši, palielināsies lietu skaits katram tiesnesim. Līdz ar to viens no galvenajiem izaicinājumiem būs nodrošināt lietu izskatīšanu saprātīgā termiņā.

Tādēļ, lai pēc iespējas ātrāk novērstu lietu atlikuma veidošanos un nodrošinātu lietu izskatīšanu saprātīgos termiņos, sadarbojoties ar Tieslietu padomi un Tiesu administrāciju, jāveicina jaunu tiesnešu amata kandidātu pieteikšanās uz vakantajām tiesnešu amata vietām vai jāaicina citu pilsētas (rajona) tiesu tiesnešus uz laiku pildīt Rīgas pilsētas tiesas tiesneša pienākumus.

Jāizvērtē arī iekšējie Rīgas pilsētas tiesas resursi lietu izskatīšanas termiņu samazināšanai, proti, jāizvērtē tiesnešu specializācija un lietu sadales plāns.

No 2019. gada 1. jūnija zemesgrāmatu nodaļu tiesneši, saglabājot specializāciju zemesgrāmatu lietās, tika pārcelti darbā rajona (pilsētas) tiesās. Tas tika darīts ar mērķi dot iespējas šiem tiesnešiem skatīt arī citu veidu lietas atbilstoši rajona (pilsētas) tiesas lietu sadales plānam. Ņemot vērā minēto, izvērtējot šo tiesnešu noslodzi, kas kā zināms Rīgā strādājošajiem tiesnešiem nav maza, aicināšanu viņus uzņemt arī citu kategoriju lietu izskatīšanu.

Pieteikumus par saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā iesniedz, izmantojot tiešsaistes sistēmā pieejamo tiešsaistes formu, kā rezultātā tie tiek sadalīti starp visiem Latvijas tiesnešiem, kuri specializējušies šo pieteikumu izskatīšanā. Līdz ar to jautājums šo tiesnešu noslodzi un to cik tiesneši izskata šīs kategorijas lietas, būtu risināms jau visiem tiesu priekšsēdētājiem kopā.

Ņemot vērā to, ka jauno tiesnešu atlases prasas vairākus mēnešus, uzskatu, ka būs nepieciešams apsvērt arī Civilprocesa likuma 32.¹ pantā un Kriminālprocesa likuma 445. panta pirmās daļa 1. punktā dotās tiesības nodot lietas citām tiesām, lai sekmētu to ātrāku izskatīšanu.

2. Vienveidīga tiesu prakses nodrošināšana.

Rīgas pilsētas tiesa atradīsies sešās ēkās. Uzskatu, ka, lai nodrošinātu vienveidīgu tiesu praksi svarīgi ir dot iespēju tiesnešiem apspriest aktuālos tiesību jautājumus ne tikai attālinātā formātā, bet arī klātienē, cik tas būs iespējams, ņemot vērā ar pandēmiju noteiktos ierobežojumus. Tādēļ tiesneši ēkās būtu izvietojami, ņemot vērā viņu specializāciju.

Tiesneši, kas specializējušies zemesgrāmatu jautājumos, jau visi strādā Ieriķu ielas ēkā.

Tāpat vienā ēkā būtu jāizvieto izmeklēšanas tiesneši. Tas veicinās ne tikai vienveidīgu tiesu praksi, bet tiks sasniegts mērķis – slodzes izlīdzināšana starp izmeklēšanas tiesnešiem.

Iespēju robežās šis jautājums jārisina arī ar tiesnešiem, kas izskata civillietas, krimināllietas un sūdzības administratīvo pārkāpumu lietās.

Risināt sarunas ar atbildīgajām institūcijām par jauna (lielāka) tiesu nama celtniecību, lai nodrošinātu Rīgas pilsētas tiesas atrašanos vienā ēkā.

3. Tiesas vadības komandas izveide.

Viens no veiksmīgas tiesas pamatprincipiem ir ne tikai tiesas priekšsēdētājs, bet arī tiesas vadības komanda – priekšsēdētāja vietnieki. Ņemot vērā tiesas priekšsēdētāja pienākumu apjomu, tiesnešu un tiesas darbinieku skaitu, papildus trīs Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas priekšsēdētāja vietniekiem, kas turpinās darbu, aicināšanu izveidot vēl vismaz trīs tiesas priekšsēdētāja vietnieka amata vietas, sadalot starp viņiem atbildības jomas.

Šāds tiesas priekšsēdētāju vietnieku skaits faktiski atbilstu arī Rīgas pilsētas tiesu ēku skaitam, nodrošinot viena vadošā darbinieka klātbūtni katrā no ēkām, kas nodrošinātu dažādu jautājumu ātru risināšanu.

4. Tiesas kanceleju darbs.

E-lietas ieviešana mainīs kancelejas darbu, apjomu un kompetences. Līdz ar to būs nepieciešams izvērtēt kanceleju un kancelejas darbinieku skaitu, kā arī būs jānosaka vienoti darba principi visās kancelejās.

5. Atbalsta personāls.

Uzskatu, ka arī pēc tiesu apvienošanas ir saglabājamas līdzšinējās tiesas priekšsēdētāju palīgu amata vietas, sadalot starp viņiem pienākumus.

Nodrošināt tiesnešu, kas specializējušies zemesgrāmatu jautājumos, sastāvus ar tiesas sēžu sekretāra amatu, lai atslogotu šo sastāvu tiesnešu palīgus no tehniskiem jautājumiem, dodot viņiem iespēju vairāk iesaistīties darbā ar tiesu lietām: sagatavot lietu izskatīšanai, nodrošināt lietu izskatīšanai nepieciešamos normatīvos aktus un judikatūru; sagatavot nolēmumu projektus un citus dokumentu projektus.

6. Sadarbība ar Tieslietu padomi, Tieslietu ministriju, Tiesu administrāciju un citām institūcijām.

Sniegt viedokli par aktuālajiem jautājumiem.

Apkopojot lietu izskatīšanas gaitā konstatētās problēmas, pretrunas vai regulējuma trūkumu, tos apkopot un nodot attiecīgajām darba grupām apspriešanai.

7. Uzticības veicināšana tiesām.

Nodrošināt komunikāciju ar sabiedrību, skaidrojot pieņemtos nolēmumus.

TIESNEŠU VADĪBA

Mērķis – nodrošināt lietu kvalitatīvu un savlaicīgu izskatīšanu, vienotu tiesu praksi.

1. Tiesnešu specializācija un noslodze.

Ņemot vērā gaidāmās un paredzamās tiesnešu skaita izmaiņas Rīgas pilsētas tiesā, būs jāpārvērtē tiesnešu specializācija un lietu sadales plāns.

Piedāvāt tiesnešiem, kas specializējušies zemesgrāmatu jautājumos, uzņemties skatīt arī citu kategoriju lietas.

Nosakot tiesneša noslodzi, ņemt vērā tiesneša darbību pašpārvaldes institūcijās, zinātnisko darbu un citus objektīvus apstākļus.

2. Tiesnešu sanāksmju organizēšana.

Organizēt attiecīgās specializācijas tiesnešu sanāksmes, apspriežot aktualitātes un problēmjautājumus.

Analizēt iemeslus nolēmumu atcelšanai vai daļējai atcelšanai. Šajā nolūkā organizēt sanāksmes arī ar Rīgas apgabaltiesas tiesnešiem.

3. Tiesnešu kvalifikācijas celšana.

Veicināt tiesnešu dalību mācībās un starptautiskās pieredzes apmaiņas pasākumos.

PERSONĀLA VADĪBA

Mērķis – pilnveidot tiesas pakalpojumu kvalitāti, efektīvizēt lietvedības un tiesvedības procesus.

Tiesas tēla veidošanā liela nozīme ir tiesas darbiniekiem. Arī tiesneša darba efektivitāte un kvalitāte ir atkarīga no atbalsta personāla – tiesneša palīgiem un tiesas sēžu sekretāriem.

1. Tiesas darbinieku profesionālās izaugsmes veicināšana.

Sadarbībā ar augstskolām veicināt studentu ieinteresētību uzsākt savu profesionālo karjeru tiesā.

Sniegt atbalstu jauniešiem darbiniekiem amata pienākumu apgūvē.

Ņemot vērā Rīgas pilsētas tiesas darbinieku skaitu, sadarbībā ar Tiesnešu mācību centru, organizēt tiesas darbiniekiem lekcijas par aktuālajiem tiesību jautājumiem.

Iesaistīt tiesnešu palīgus sanāksmēs ar tiesnešiem par aktuālajiem tiesību jautājumiem.

2. Tiesas darbinieku noslodzes izlīdzināšana.

Nodrošināt vienotu pienākumu sadalījumu starp kancelejas darbiniekiem un tiesas sastāviem visās tiesas ēkās.

Lai nodrošinātu efektīvu tiesas darbu, ir jādod iespēja tiesas darbiniekiem aktīvi piedalīties tiesas darba plānošanā.

Tiesnešus, kas specializējušies zemesgrāmatu lietu jautājumos, nodrošināt ar tiesas sēžu sekretāru.

ADMINISTRATĪVĀ VADĪBA

Mērķis - nodrošināt saprotamu un kvalitatīvu tiesas darba organizāciju, optimālu tiesas resursu izmantošanu labāku rezultātu sasniegšanai.

1. Dokumentu aprite.

Nodrošināt vienveidīgu un ātru dokumentu apriti, nosakot dokumentu iesniegšanas kārtību, lietu sadales kārtību un visu dokumentu nogādāšanas kārtību starp tiesas ēkām.

Nodrošināt operatīvu nepieciešamās informācijas apriti starp tiesu ēkām, tiesnešiem un tiesu darbiniekiem.

Atbilstoši telpu iespējām, izveidot vienotu arhīvu.

2. Tehniskais nodrošinājums.

Sadarbībā ar Tiesu administrāciju un Tiesu namu aģentūru nodrošināt tiesu aprīkošanu ar nepieciešamajiem tehniskajiem līdzekļiem un tehnoloģijām, lai nodrošinātu ātru, kvalitatīvu un efektīvu tiesu darbu.

Tiesas ēkā, kas atrodas Ieriķu ielā, izveidot tiesas sēžu zāles, lai tiesneši, kas specializējušies zemesgrāmatu lietās, varētu uzņemties izskatīt arī citu kategoriju lietas.

3. Kolektīva saliedētība.

Veicināt kolektīva saliedētību, saglabājot jau katrā tiesā iedibinātās tradīcijas, kā arī veidojot jaunas.

Nodrošināt klātienē komunikāciju ar tiesnešiem un tiesu darbiniekiem, regulāri rīkojot sanāksmes.

Rīgā, 2022. gada 22. jūnijā

Baiba Ozoliņa

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU